

[ТЕГИ ^](#)[ПІДТРИМАТИ](#)

СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ: ДО ЧОГО ЗОБОВ'ЯЗУЄ РАТИФІКАЦІЯ?

Американська антропологиня Маргарет Мід (1901–1978) вважала, що першою ознакою цивілізації є артефакт у вигляді людської стегнової кістки, яка була зламана, а потім зрослася: «Коли жива істота в царстві тварин ламає ногу, то вмирає. Кістка зростається досить довго, а тому тварина не має шансів вижити. Отже, коли хтось побачив травмовану людину, пожалів її, доглядав за нею, переніс в безпечне місце, охороняв, напував і годував, поки вона не одужала, він проявив емпатію та емоційний інтелект. Допомога іншій людині в її складний час — це вчинок, з якого починається цивілізація» [1].

Микола Хавронюк 7 липня, 2022 1775

Словник іншомовних слів стверджує, що цивілізація означає рівень суспільного розвитку й матеріальної культури, досягнутий тією чи іншою формацією, ступінь і характер розвитку культури певних епох і народів [2].

Культура ж, як і мораль, визначає поведінку людей на основі уявлень про Добро і Зло.

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству проти жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) не лише допомагає людям зрозуміти, наскільки широким може бути спектр Зла в стосунках у лоні сім'ї та між чоловіком і жінкою, а й підштовхує до необхідності побудови цих стосунків на основі **Добра, а також Поваги, Любові і Справедливості.**

Логічно стверджувати, що розвиток емпатії та емоційного інтелекту пробуджує в сучасній людині розуміння необхідності захисту й турботи не лише щодо хворих і поранених, а й осіб з інвалідністю, старих, дітей, жінок — усіх, хто порівняно слабший.

Тим, хто стверджує, що проблема як така відсутня або що її масштаби перебільшені, варто нагадати, що нещодавно в Європі, а сьогодні в багатьох країнах світу, деякі з яких вважають себе цілком цивілізованими, траплялися ганебні випадки:

- «полювання на відьом», «каро-карі» (убивство «розбещеної» жінки), інших убивств жінок «з міркувань честі» і «матрициду» (убивство матерів синами);
- жіночого обрізання великих статевих губ, малих статевих губ або клітора, випалювання грудей і спалювання кислотою обличчя;
- примушування до вагітності, селективних абортів і примушування до стерилізації;

Здається, цей неповний перелік форм прояву жорстокості щодо жінок і домашнього насильства говорить сам за себе. Відомості про їх поширеність вражають. Наприклад, лише від практики калічення геніталій у світі постраждали не сотні, а, за оцінками експертів й експертів ВООЗ, сотні мільйонів дівчат і жінок, у торгівлю жінками й примусову проституцію також були втягнуті мільйони дівчат і жінок, сексуальних домагань постійно зазнає чи не половина жіночого населення планети. А головне — насильство й отримані психологічні травми стають причинами нових спіралей насильства, тисяч випадків самогубства, безпритульності, жебрацтва тощо, іншим чином спотворюють життя мільйонів людей.

Не можна забувати й про те, що в сучасному світі міграція населення з країн Азії та Африки в Європу поєднується з перенесенням властивих їм традицій і звичаїв минулого або релігійних норм у нове соціальне середовище. Тобто немає жодних гарантій, що наведені вище жахливі акти поведінки не поширяться в сучасній Україні чи іншій державі Європи.

Якщо вашу сестру, дружину, подругу чи дочку не зачепив жоден з перелічених проявів маргінальної культури, дякуйте Богові, що живете в нормальному соціальному середовищі, і зробіть усе залежне від вас, щоб так було і надалі.

ЗАКОНИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Стамбульська конвенція як правовий документ — важлива чергова сходинка цивілізації вгору після Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950), Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (1966), Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979) та ін.

З огляду на значення цієї Конвенції та попри спротив, який здійснювали в Україні окремі політичні сили й церкви, що не дало можливості ратифікувати її ще у 2016 році (коли відповідний законопроект уперше вносився на розгляд Верховної Ради України), імплементація багатьох її положень фактично розпочалася ще у 2017 році. Прогресивна

адміністративним стягненням за ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) за насильство в сім'ї, щонайменше 200 осіб щороку засуджувалися за статеві й суміжні з ними злочини й тисячі осіб — за заподіяння тілесних ушкоджень, побої й мордування стосовно членів сім'ї [3, с. 20].

Саме тоді були ухвалені:

1) зміни до Кримінального (КК України) і Кримінального процесуального кодексів України (КПК України) з метою реалізації положень Стамбульської конвенції (6 грудня 2017 року).

Серед іншого, до КК України були внесені такі зміни:

- *встановлена кримінальна відповідальність за каліцтво статевих органів (ст. 121), домашнє насильство (ст. 126-1), незаконне проведення абортів або стерилізації (ст. 134), примушування до шлюбу (ст. 151-2);*
- *зґвалтування визначено як дії сексуального характеру, пов'язані з вагінальним, анальним або оральним проникненням у тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (ст. 152), а сексуальне насильство — як будь-які насильницькі дії сексуального характеру, не пов'язані з проникненням у тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (ст. 153); встановлена кримінальна відповідальність за примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою (ст. 154) і визначене поняття добровільної згоди;*
- *передбачена можливість застосування до осіб, які вчинили домашнє насильство, одночасно з призначенням покарання, непов'язаного з позбавленням волі, або звільненням від кримінальної відповідальності чи покарання обмежувальних заходів (заборона перебувати в місці спільного проживання з жертвою, обмеження спілкування, заборона наближатися тощо), встановлена кримінальна відповідальність за невиконання обмежувальних заходів, а також обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників (статті 91-1 і 390-1).*

Також визначено, що угода про примирення в кримінальних провадженнях щодо злочинів, пов'язаних з домашнім насильством, може бути укладена лише за ініціативою потерпілого, його представника або законного представника, а якщо дії чи інтереси законного представника суперечать інтересам особи, яку він представляє, то такий законний представник замінюється іншим (ст. 469);

2) Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (7 грудня 2017 року).

Цим законом, зокрема, визначені:

- *необхідні терміни, що важливо для їх однозначного застосування («домашнє насильство», «економічне насильство», «психологічне насильство», «сексуальне насильство», «фізичне насильство», «обмежувальний припис» тощо);*
- *суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання і протидії домашньому насильству, та їхні повноваження;*
- *перелік завдань і конкретних заходів у сфері запобігання домашньому насильству;*
- *порядок надання допомоги та захисту постраждалим особам, права постраждалих осіб, зокрема дітей, а також порядок виконання програм для постраждалих осіб;*
- *спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству (терміновий заборонний припис та обмежувальний припис стосовно кривдника, взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи, направлення на проходження програми для кривдників).*

3) ґрунтовні зміни до Закону «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (7 грудня 2017 року).

- *необхідні терміни («дискримінація за ознакою статі», «насильство за ознакою статі», «кривдник», «оцінка ризиків», «програма для постраждалої особи», «програма для кривдника» тощо);*
- *суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі, та їхні повноваження;*
- *перелік здійснюваних заходів із запобігання насильству за ознакою статі;*
- *права постраждалих осіб і порядок надання їм допомоги та захисту;*
- *підстави, порядок застосування і зміст обмежувального припису стосовно кривдника;*
- *підстави, порядок взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;*
- *порядок виконання програм для кривдників.*

4) зміни до КУпАП, Цивільного процесуального кодексу України, законів «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про безоплатну правову допомогу», «Про судовий збір», «Про Національну поліцію» (7 грудня 2017 року).

Зазначеними змінами передбачені, серед іншого:

- *адміністративна відповідальність за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування (ст. 173-2 КУпАП) і можливість направлення кривдника на проходження програми для особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі (ст. 39-1 КУпАП);*
- *порядок розгляду судом справ про видачу і продовження обмежувального припису (глава 13 Цивільного процесуального кодексу України);*

- право на безоплатну вторинну правову допомогу (усі види правових послуг) для дітей (ст. 14 Закону «Про безоплатну правову допомогу»).

ПІДЗАКОННЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Протягом наступних п'яти років на виконання ухвалених законів **затверджено десятки підзаконних актів:**

- Порядок винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 1 серпня 2018 року № 654);
- Типове положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі(постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 654);
- Типове положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 655);
- Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі (постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658);
- Типова програма для кривдників (наказ Міністерства соціальної політики України від 1 жовтня 2018 року № 1434);
- Порядок проведення гендерно-правової експертизи (постанова Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2018 року № 997);
- Положення про Державну установу «Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей» і фактично утворена ця установа (наказ Міністерства соціальної політики України від 11 грудня 2018 року № 1852);
- Порядок проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги (наказ Міністерства охорони здоров'я України від 1 лютого 2019 року № 278);
- Порядок взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25 лютого 2019 року № 124);
- Методичні рекомендації щодо ідентифікації випадків гендерної дискримінації та механізм надання правової допомоги (наказ Координаційного центру з надання правової допомоги від 12 березня 2019 року № 33);
- Порядок проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства (наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 13 березня 2019 року № 369/180);

за ознакою статі; заяви постраждалої особи про зарахування до притулку для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; договору про надання соціальних послуг притулком для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; індивідуального плану роботи (наказ Міністерства соціальної політики України від 3 липня 2019 року № 1037);

- типові положення про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 824);
- Порядок забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження (постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 585);
- Типове положення про відповідальний підрозділ з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; Типове положення про радника з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі (постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 року № 930);
- Методика визначення потреб територіальних громад у створенні спеціалізованих служб підтримки постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі (наказ Міністерства соціальної політики України від 30 листопада 2020 року № 787) та інші.

У червні 2020 року були внесені необхідні зміни до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19 червня 2020 року № 468) та Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції

наведенні перелік нормативно-правових актів свідчить про те, що проблемі домашнього насильства й насильства проти жінок український уряд останніми роками приділив значну увагу.

ПРОКУРОРСЬКА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

З метою забезпечення належної організації діяльності органів прокуратури з питань протидії насильству 1 листопада 2020 року Генеральний прокурор видала наказ № 509 «Про особливості виконання функцій прокуратури з питань захисту інтересів дітей та протидії насильству». Наказом передбачено, зокрема, існування в Офісі Генерального прокурора й обласних прокуратурах підрозділів захисту інтересів дітей та протидії насильству; у місцевих (окружних) прокуратурах — спеціально уповноважених прокурорів (ювенальні прокурори), які мають пройти спеціальне навчання; необхідність звернення особливої уваги на захист дитини від усіх форм насильства, зловживань, включаючи сексуальні, особливо з боку батьків, опікунів (піклувальників) чи інших осіб, які турбуються про дитину, а також її експлуатації.

Статистичні дані Офісу Генерального прокурора засвідчують, що протягом трьох років (2019–2021):

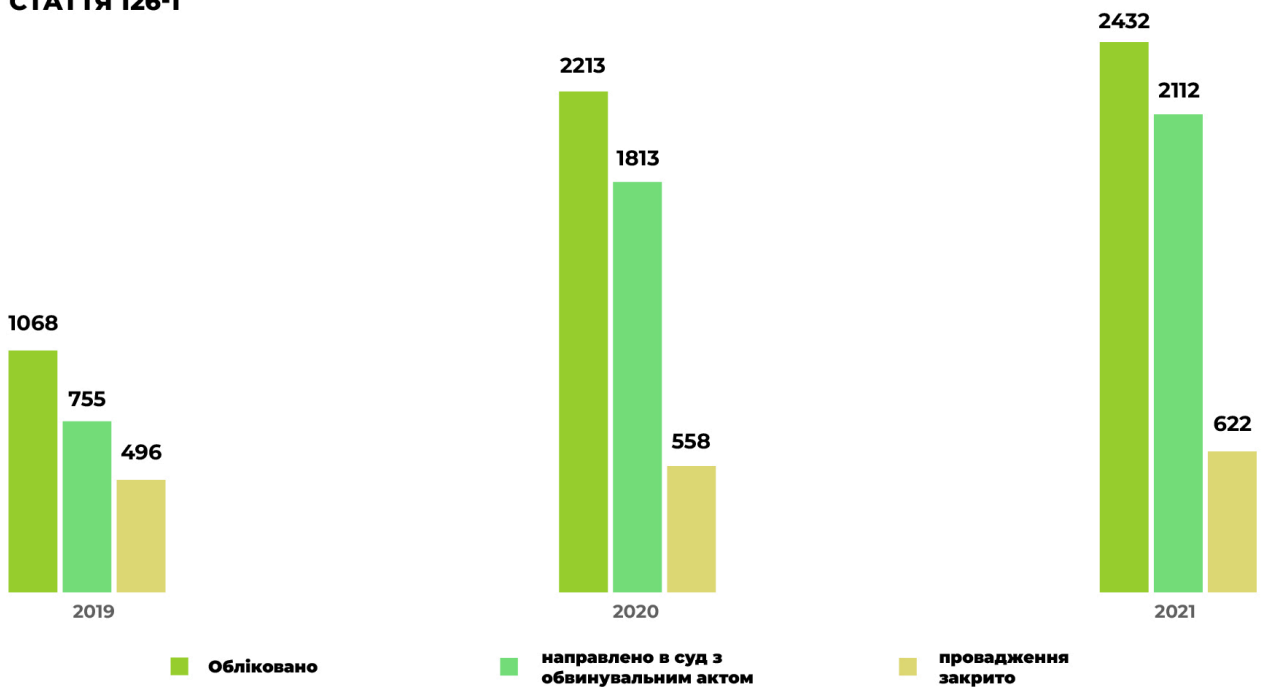
- відбулося значне (майже в три рази) збільшення кількості осіб, щодо яких направлені до суду з обвинувальним актом кримінальні провадження за ст. 126-1 КК України («Домашнє насильство»). Нагадаємо, що ця стаття стала чинною лише з 11 січня 2019 року;
- відбулося значне (у шість разів) збільшення кількості осіб, щодо яких направлені до суду з обвинувальним актом кримінальні провадження за ст. 390-1 КК України («Невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників»). Ця стаття також набрала чинності з 11 січня 2019 року;
- не направлено до суду жодного кримінального провадження за статтями 134 («Незаконне проведення абортів або стерилізації») і 151-2 («Примушування до шлюбу») КК України. Можна зробити обережний висновок, що ці правопорушення не становлять проблеми в Україні. На жаль, не існує окремої статистики за такою формою злочину, передбаченого ст. 121 КК України, як каліцтво статевих органів, але є підстави сподіватися, що для України він також не характерний.

за статтями 152 («Зґвалтування») і 153 («Сексуальне насильство») КК України.

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА ЩОДО ЗАРЕЄСТРОВАНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ЇХ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

СТАТТЯ 126-1

0 1

0 0 0

0 0 0

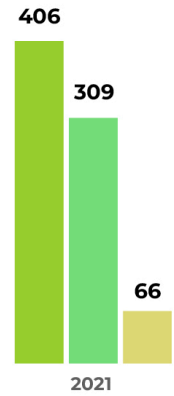
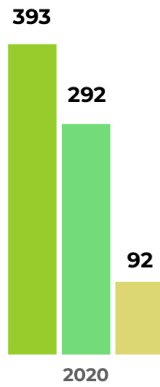
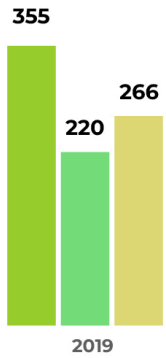
СТАТТЯ 151-2

1 0 2

0 0 0

0 0 0

СТАТТЯ 152

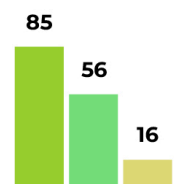
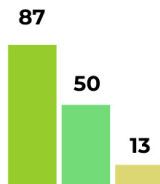
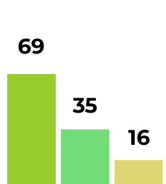

Обліковано

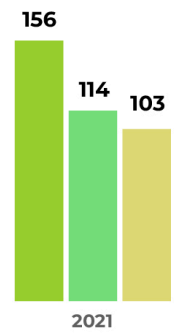
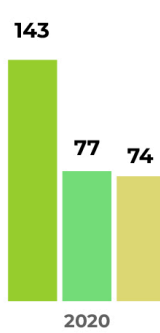
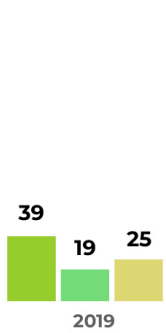
направлено в суд з обвинувальним актом

провадження закрито

СТАТТЯ 153

СТАТТЯ 390-1

Обліковано

направлено в суд з обвинувальним актом

провадження закрито

Верховний Суд підготував відповідний огляд, де відображені важливі правові висновки Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. Усього таких висновків 24. Серед них:

- видача обмежувального припису обов'язкова в разі доказово обґрунтованого постійного використання в безпосередньому спілкуванні або переписці з колишнім чоловіком / дружиною та дітьми погроз, у т. ч. залякування фізичною розправою, ненормативної лексики, образ і приниження щодо них, які кваліфікуються як домашнє насильство у формі психологічного насильства;
- факт сварок і непорозумінь між подружжям на побутовому ґрунті свідчить про наявність конфлікту між колишнім подружжям і не підтверджує факту вчинення заінтересованою особою домашнього насильства;
- тимчасове обмеження права власності кривдника з метою забезпечення безпеки постраждалої особи шляхом встановлення судом обмежувального припису є легітимним заходом втручання в права та свободи кривдника за умови, що ці заходи пов'язані з протиправною поведінкою останнього;
- первісний позов про стягнення аліментів та зустрічна позовна заява про видачу обмежувального припису, відшкодування шкоди згідно із Законом «Про запобігання та протидію домашньому насильству» не є взаємопов'язаними в розумінні статті 193 Цивільного процесуального кодексу України;
- під час розгляду заяви про видачу обмежувального припису судам слід враховувати, чи відбулося примирення між сторонами, який статус кривдник має в кримінальному провадженні (за його наявності) та чи не застосовувалися до нього відповідні заходи в межах кримінального судочинства [5; 6].

Окрім того, відповідні рішення ухвалював і Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду. Наприклад:

- необхідною умовою визнання судом злочину таким, що пов'язаний з домашнім насильством, є відображення цієї обставини у формулюванні обвинувачення (постанова від 7 квітня 2020 року в справі № 647/1931/19) [7];
- повідомлення у вайбері є належним (електронним) доказом у справі про обмежувальний припис (постанова від 13 липня 2020 року в справі № 753/10840/19) [8];
- словосполучення «систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства» описує діяння; при цьому не має значення, чи було відображено в адміністративному протоколі поліції, в обмежувальному приписі чи в

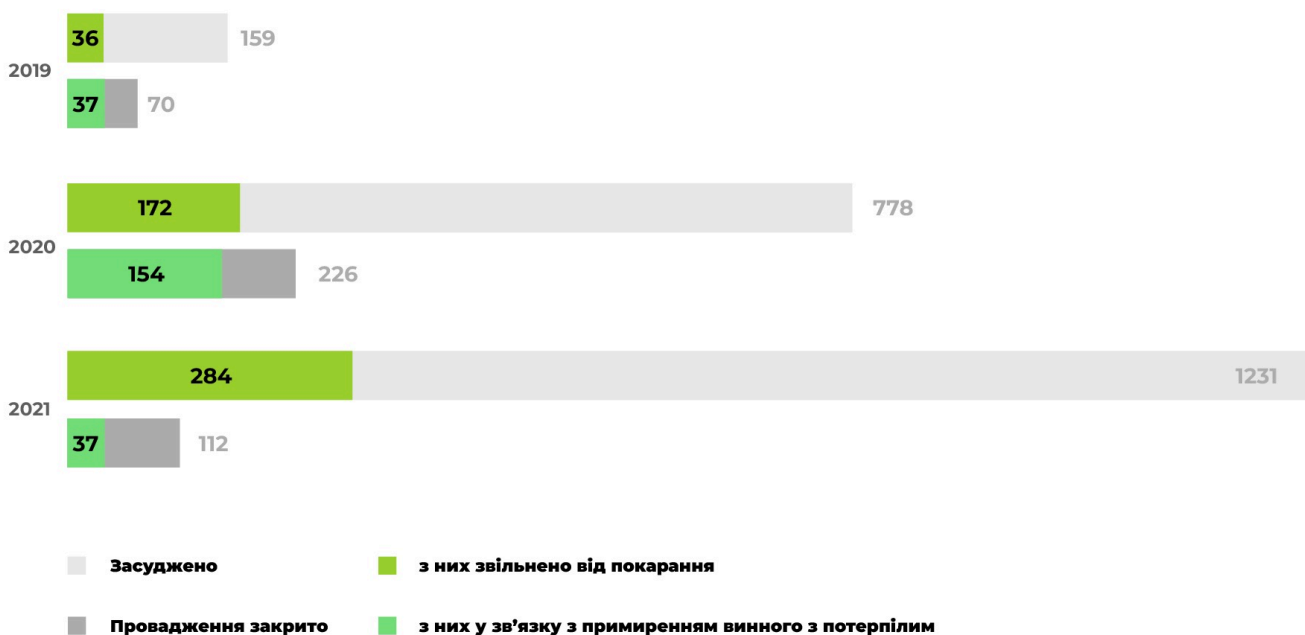

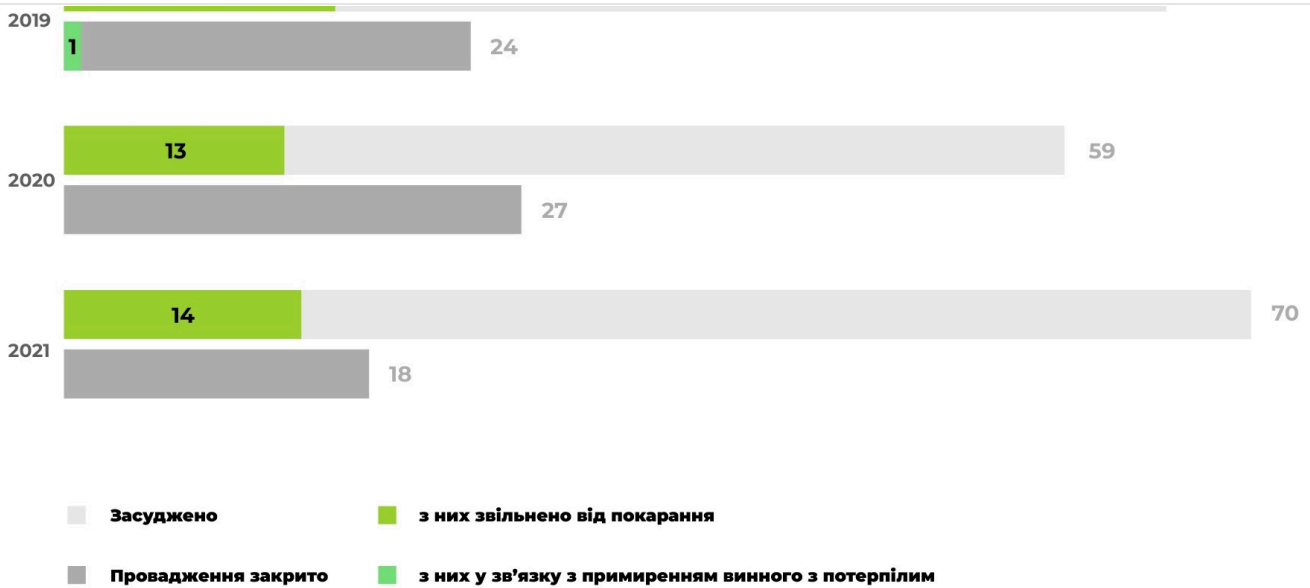
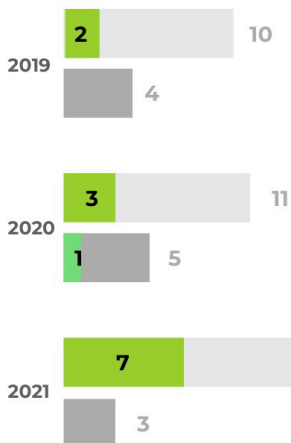
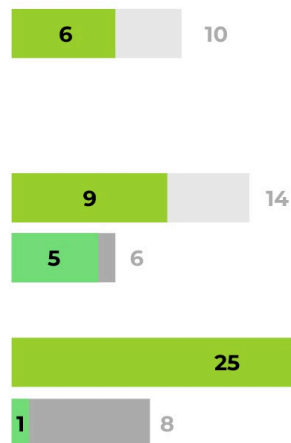
Існує цікава практика місцевих судів. Так, у 2020 році Полонський районний суд Хмельницької області засудив чоловіка за систематичне вчинення психологічного насильства щодо особи, з якою винний перебував у сімейних відносинах, що призвело до психологічних страждань і погіршення якості життя потерпілої особи (ст. 126-1 КК України), і призначив йому покарання у виді 150 годин громадських робіт. Працівники поліції задокументували щодо обвинуваченого чотири факти, коли він нецензурно лаявся й погрожував фізичною розправою своїй співмешканці [10].

Що стосується даних судової статистики, то вони враховують не кількість кримінальних проваджень, а кількість осіб, тому суттєво відрізняються від даних Офісу Генерального прокурора.

ДАНИ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ ЩОДО ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ

СТАТТЯ 126-1

СТАТТЯ 153**СТАТТЯ 390-1****СТАТТЯ 134, СТАТТЯ 151-2**

■ Засуджено ■ з них звільнено від покарання
■ Провадження закрито ■ з них у зв'язку з примиренням винного з потерпілим

Оскільки домашнє насильство лише в одиничних випадках є груповим кримінальним правопорушенням, кількість кримінальних проваджень, направлених до суду з обвинувальним актом, і кількість розглянутих судом проваджень мала б бути приблизно однаковою. Проте, порівнюючи дані вказаних графіків, можна побачити, що за статтею 126-1 КК України:

проваджень, а засуджено лише 778 осіб;

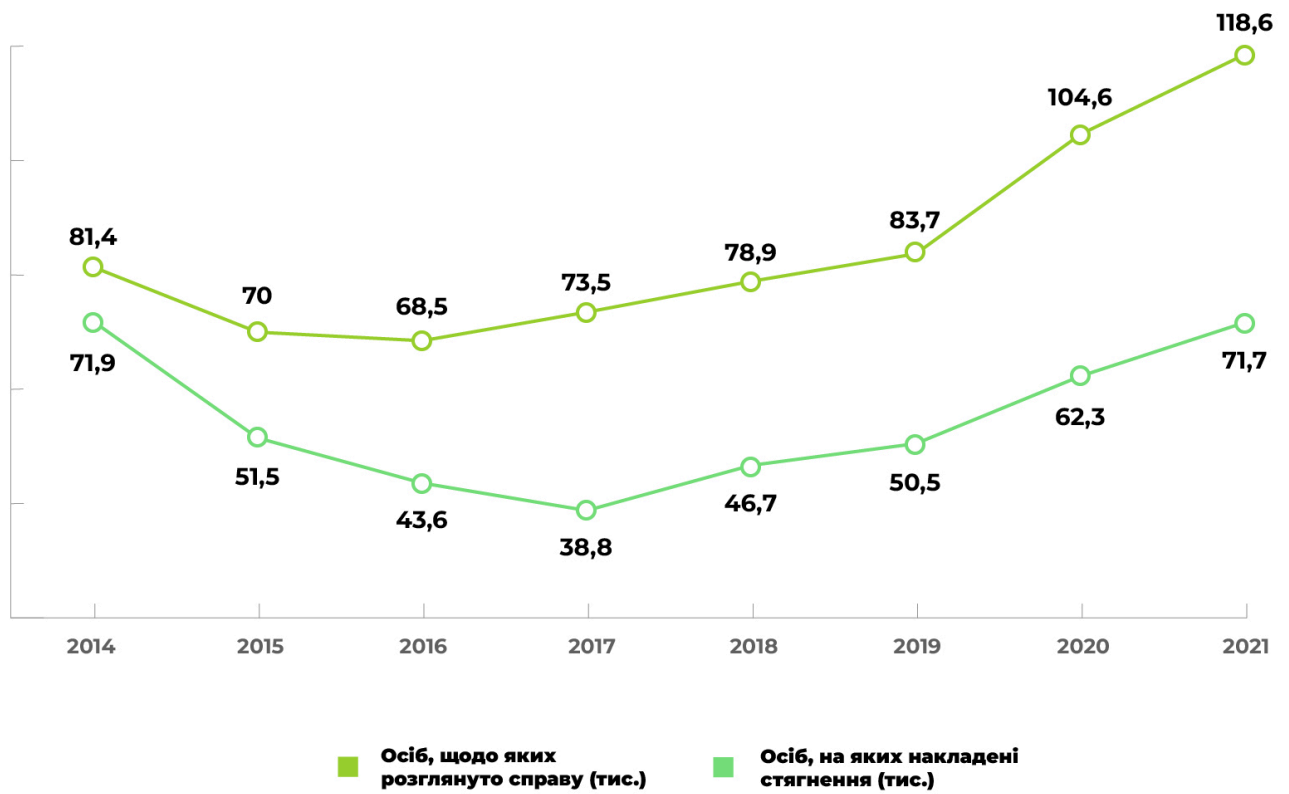
- у 2021 році направлено до суду з обвинувальним актом 2112 кримінальних проваджень, а засуджена лише 1231 особа.

Це свідчить про суттєві вади збирання статистичної інформації.

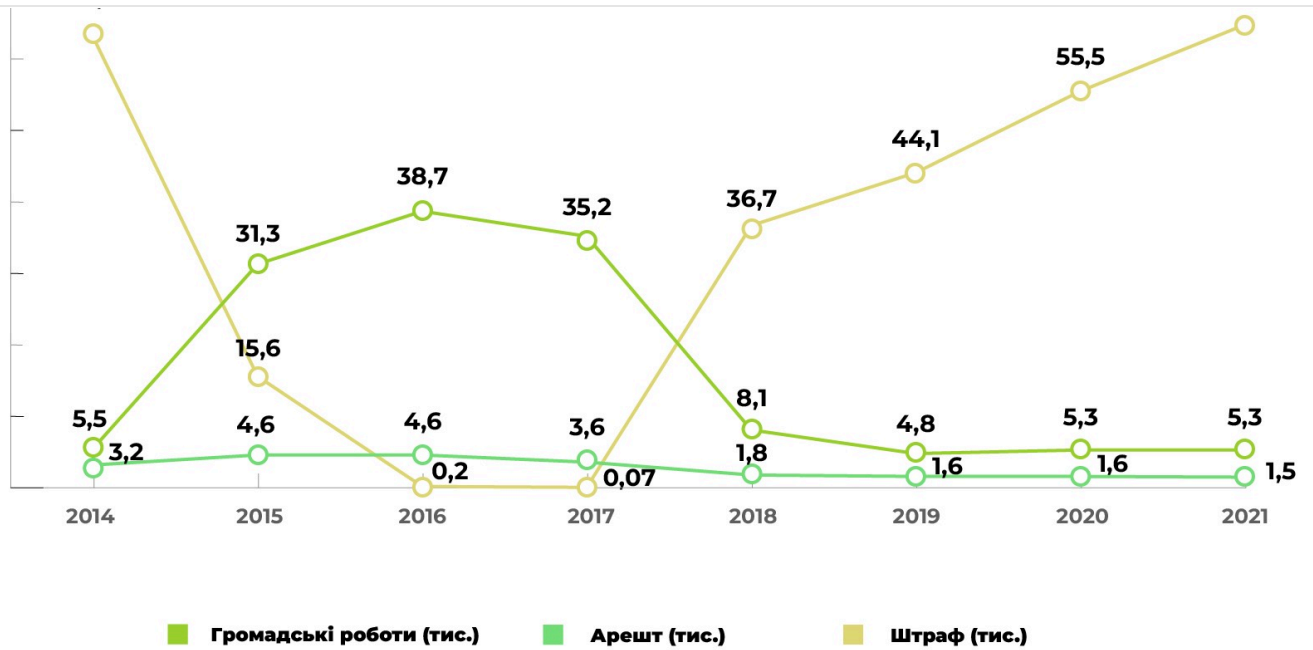
Значна кількість (22–23 % щороку) осіб, засуджених за ст. 126-1 КК України, звільняється від покарання. Також щодо значної кількості осіб, які вчинили домашнє насильство, суди закривають провадження (2019 рік — 31 %, 2020 рік — 23 %, 2021 рік — 9 %), у тому числі досить часто у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Таким чином, домашні насильники чи не в половині випадків притягнення до кримінальної відповідальності можуть розраховувати на те, що покарані не будуть.

Особливо дивним виглядає звільнення від кримінальної відповідальності *у зв'язку з примиренням* у разі невиконання засудженим обмежувальних заходів або обмежувальних приписів або ухилення від проходження програми для кривдників (ст. 390-1 КК України), оскільки потерпілих від цих кримінальних правопорушень насправді немає.

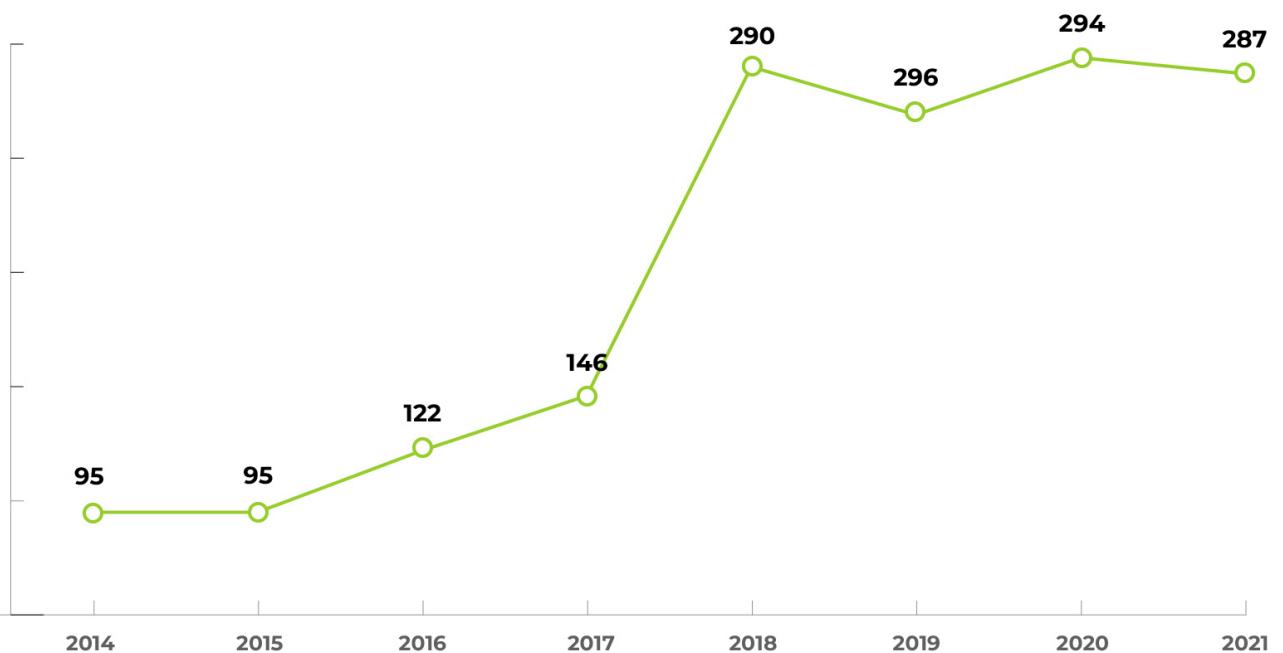
Що стосується **адміністративної відповідальності** за «вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування» (назва ст. 173-2 КУпАП з 2017 року; до того часу в цій статті передбачалася відповідальність за «вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми»), то з огляду на дані судової статистики кількість таких правопорушень досить висока, а порушники часто притягуються до відповідальності.

ВИДИ СТЯГНЕНЬ

РОЗМІР ШТРАФУ, СТЯГНУТОГО В СЕРЕДНЬОМУ З ОДНІЇ ЗАСУДЖЕНОЇ ДО ШТРАФУ ОСОБИ (ГРН)

На жаль, у статистичних формах немає окремої графі, з якої можна було б дізнатися, наскільки часто застосовується такий захід, як направлення на проходження програми

З графіків, наведених вище, видно, що:

- з 2017 по 2021 рік кількість осіб, на яких накладені стягнення за правопорушення, передбачені ст. 173-2 КУпАП, поступово збільшилася майже вдвічі й досягла понад 71 тисячі;
- у 2015–2017 роках суди до переважної частини засуджених застосовували стягнення у виді громадських робіт, а у 2014, 2018 і наступних роках — у виді штрафу;
- з 2016 по 2018 рік кількість осіб, засуджених до громадських робіт й адміністративного арешту, зменшувалася й надалі стабілізувалася на одному рівні;
- у 2016–2017 роках суди майже не застосовували до засуджених стягнення у виді штрафу.

Пояснення такої суперечливої практики застосування стягнень можна знайти, якщо порівняти між собою санкції ст. 173-2 КУпАП, змінювані у 2008–2021 роках. Так, з Таблиці 4 видно, що суди за правопорушення, передбачені ст. 173-2 КУпАП, практично не могли застосовувати у 2008–2010 роках громадські роботи, у 2015–2017 роках — штраф, а у 2015 і наступних роках — виправні роботи.

ЗМІНА САНКЦІЙ СТАТТЯ 173-2 КУПАП У 2008–2021 РОКАХ

Санкція ч. 1	штраф 3-5 нмдг	штраф 3-5 нмдг		штраф 10-20 нмдг	штраф 10-20 нмдг
	-	громадські роботи 30-40 годин	громадські роботи 30-40 годин	громадські роботи 30-40 годин	громадські роботи 30-40 годин
	виправні роботи до 1 місяця з відрахуванням 20% заробітку	виправні роботи до 1 місяця з відрахуванням 20% заробітку	-	-	-
	арешт до 5 діб	арешт до 5 діб	арешт до 7 діб	арешт до 7 діб	арешт до 10 діб
Санкція ч. 2	штраф 5-10 нмдг	штраф 5-10 нмдг	-	штраф 20-40 нмдг	штраф 20-40 нмдг
	-	громадські роботи 40-60 годин	громадські роботи 40-60 годин	громадські роботи 40-60 годин	громадські роботи 40-60 годин
	виправні роботи 1-2 місяців з відрахуванням 20% заробітку	виправні роботи 1-2 місяців з відрахуванням 20% заробітку	-	-	-
	арешт до 15 діб	арешт до 15 діб	арешт до 15 діб	арешт до 15 діб	арешт до 15 діб

*нмдг для цілей КУпАП складає 17 грн.00 коп.

ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 року № 145 затверджена **Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року.**

Додаток 2 до Програми «Завдання і заходи з виконання Державної соціальної програми» складається з таких розділів:

- I. Запобігання домашньому насильству. Подолання в суспільстві негативних стереотипів і формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки.
- II. Реагування на факти домашнього насильства і насильства за ознакою статі. Розбудова нової системи реагування на насильство.
- III. Забезпечення доступності та якості надання необхідних соціальних послуг особам, постраждалим від домашнього насильства і насильства за ознакою статі.

Програмою визначено 14 завдань, а в їхніх межах — кілька десятків конкретних заходів. Організаційними гарантіями виконання цих завдань і заходів мають слугувати:

- 1** паспорт Програми. Він визначає все необхідне для її реалізації: державного замовника Програми — Міністерство соціальної політики України; строк виконання Програми — 2021–2025 роки; прогнольні обсяги та джерела фінансування; виконавців заходів Програми (Мінсоцполітики, МОЗ, МОН, Мінекономіки, Мін'юст, Міноборони, Мінветеранів, МВС, Нацсоцслужба, Національна поліція, Офіс Генерального прокурора, ДСА, Національна школа суддів України, Тренінговий центр прокурорів України, Академія адвокатури України, Координаційний центр з надання правової допомоги, Рада міністрів АРК, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, міжнародні організації та громадські об'єднання);
- 2** система досягнення очікуваних результатів, передбачена Програмою. Згідно з нею кожне завдання має власний показник виконання, щороку вимірюваний в одиницях чи відсотках. Наприклад, кількість створених колцентрів має становити один у 2022 році і по 26 у 2023–2025 роках, а частка кривдників, які пройшли програми для кривдників, з 2021 по 2025 рік має збільшитися з 15 до 40 %.

ЩО ДАЛІ?

Державна програма була затверджена ще до ратифікації Стамбульської конвенції. Ратифікація, як і здобутий у 2018–2022 роках національний досвід імплементації положень Конвенції змушують внести корективи до неї, а також ужити інші заходи.

Очевидно, що представник України має бути делегований до Групи експертів з дій проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства (ГРЕВІО, або GROUP), як це передбачено ст. 66 Конвенції, а ГРЕВІО повинна розпочати моніторинг виконання Конвенції в Україні.

Як відомо, Україна під час ратифікації Конвенції зробила лише одне застереження до неї: тимчасово залишила за собою право не застосовувати положення пункту 2 ст. 30 про державну компенсацію жертвам. Усі решта положень мають бути імплементовані повністю й невідкладно. Ідеться, зокрема, про **необхідність:**

- ретельного збирання, аналізу, узагальнення та врахування статистичних даних про випадки всіх форм насильства щодо жінок і домашнього насильства та ефективність

у взаємостосунках без застосування насильства, насильства стосовно жінок за гендерною ознакою та права на особисту цілісність (ст. 14). Питання домашнього насильства мають бути внесені до навчальних планів студентів-медиків, медсестер, аспірантури гінекології, педіатрії та психіатрії, суддів та інших фахівців у сфері ювенальної юстиції тощо;

- забезпечення підготовки спеціалістів, які займаються жертвами або особами, що вчинили будь-які акти насильства, які підпадають під сферу застосування Конвенції, з питань недопущення та виявлення такого насильства та суміжних питань (ст. 15);
- запровадження лікувальних програм щодо осіб, які вчинили домашнє насильство (ст. 16). Наприклад, у ЄС існують стандарти програм для кривдників у проєкті Дафна «Робота з особами, що вчинили домашнє насильство в Європі», а німецька ГО «Münchener Informationszentrum für Männer» («Мюнхенський інформаційний центр для чоловіків») пропонує заняття з керування гнівом, програми для роботи з чоловіками-аб'юзерами та сексуальними насильниками, консультації з питань опіки для батьків, що домагаються розлучення в результаті домашнього насильства [11];
- забезпечення комплексних механізмів ефективної співпраці між відповідними державними органами, неурядовими організаціями й іншими суб'єктами для захисту та підтримки жертв і свідків усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування Конвенції (ст. 18);
- подальшого розвитку невідкладних, коротко- і довгострокових спеціалізованих служб підтримки жертв (ст. 22), з урахуванням специфічних потреб молодих жінок і жінок з обмеженими можливостями, жінок, постраждалих від сексуального насильства; вжиття особливих заходів захисту щодо жертв, статус перебування яких в Україні залежить від статусу перебування подружжя або партнера, у разі розірвання шлюбу або стосунків — жінок-мігрантів та ін. (ст. 59);
- створення легкодоступних притулків у достатній кількості для безпечного розміщення жертв і надання їм дієвої допомоги (ст. 23). Європейський стандарт — один притулок на 200 000 мешканців, тобто в Україні їх має бути не менше ніж 200. Усі жертви потребують медичної допомоги, судмедекспертизи, консультацій і психологічної підтримки;
- забезпечення жертв належними засобами цивільно-правового захисту стосовно державних органів, які не виконали свого обов'язку вжити необхідних запобіжних або захисних заходів у межах своїх повноважень (ст. 29). У цьому контексті слід звернути увагу на рішення Європейського суду з прав людини в справі «Левчук проти України» від 3 вересня 2020 року [12];

бути оскаржені, анульовані або розірвані без покладення неналежного фінансового або адміністративного тягаря на жертву (ст. 32);

- забезпечення моніторингу або нагляду стосовно засуджених осіб (ст. 30);
- встановлення можливості позбавлення батьківських прав, коли насильство відбулося стосовно дитини або в її присутності (ст. 30);
- встановлення кримінальної відповідальності за такі діяння, як психологічне насильство (погрози чи примушування, що призвели до психічного розладу), переслідування (сталкінг або систематичні погрози, що змусили потерпілу особу боятися за свою безпеку), примушування або підбурювання жінки чи дівчини до калічення її геніталій, поведінка сексуального характеру, метою або наслідком якої є порушення гідності особи (статті 33, 34, 38, 40), а також врахування як обтяжувальних деяких обставин учинення відповідних кримінальних правопорушень (ст. 46);
- заборони на обов'язкові альтернативні процеси розв'язання спорів, у тому числі посередництво та примирення, стосовно всіх форм насильства (ст. 48);
- забезпечення, щоб у разі винесення рішення про сплату штрафу належним чином ураховувалася здатність правопорушника виконати свої фінансові зобов'язання перед жертвою (ст. 48). Очевидно, це зобов'язує державу переглянути практику призначення покарань і стягнень у виді штрафу та виправних робіт за відповідні правопорушення, коли такі покарання чи стягнення можуть негативно відбитися на майновому становищі жертв;
- забезпечення, щоб розслідування та судові провадження стосовно всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування Конвенції, здійснювалися без неналежних затримок і з урахуванням прав жертви на всіх стадіях кримінального провадження (ст. 49);
- забезпечення, щоб відповідальні органи правопорядку негайно та належним чином реагували на всі форми насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, шляхом надання належного та невідкладного захисту жертвам (ст. 50);
- забезпечення, щоб розслідування або кримінальне переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 35–39 Конвенції, не залежало тільки від заяви, поданої жертвою, і щоб провадження могло продовжуватися і тоді, коли жертва вирішить відкликати свою заяву (ст. 55). Наприклад, повідомити про такі випадки можуть і сусіди або родичі; у деяких країнах Європи закон зобов'язує громадян повідомляти про будь-які випадки домашнього насильства, про які їм стало відомо;
- ужиття всіх заходів для захисту прав та інтересів жертв, у тому числі їхніх особливих потреб як свідків, особливо дітей, на всіх стадіях розслідування та судового

домашнього насильства и насильства щодо жінок найближчими роками роботи вистачатиме всім.

Джерела:

[1] «Мы постоянно сталкиваемся с блестящими возможностями и отвергаем их как неразрешимые проблемы». Правила жизни антрополога Маргарет Мид — о себе, науке, эмоциональном интеллекте: <https://huxley.media/my-postojanno-stalkivaemsja-s-blestjashhimi-vozmozhnostjami-i-otvergaem-ih-kak-nerazreshimye-problemy-pravila-zhizni-antropologa-margaret-mid-o-sebe-nauke-jemocionalnom-intellekte/>

[2] Словник іншомовних слів: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%D6%E8%E2%B3%EB%B3%E7%E0%F6%B3%FF>

[3] Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. К. : Ваіте, 2019. 288 с.

[4] Персональні дані про кривдника та постраждалу від домашнього насильства особу: <https://helsinki.org.ua/articles/personalni-dani-pro-kryvdnyka-ta-postrazhdalu-vid-domashnoho-nasylstva-osobu/>

[5] Верховний Суд публікує Огляд практики КЦС ВС щодо видачі обмежувального припису: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1124546/>

[6] Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду щодо видачі обмежувального припису: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Ogliad_KCS_1.pdf

[7] [https://reyestr.court.gov.ua/Review/89035028?](https://reyestr.court.gov.ua/Review/89035028?fbclid=IwAR0MqTBNZ0kJQk21htPNjITGj2AizyX9nXQ6hu5T6yFCBAZ1wuOctMktaB0)
[fbclid=IwAR0MqTBNZ0kJQk21htPNjITGj2AizyX9nXQ6hu5T6yFCBAZ1wuOctMktaB0](https://reyestr.court.gov.ua/Review/89035028?fbclid=IwAR0MqTBNZ0kJQk21htPNjITGj2AizyX9nXQ6hu5T6yFCBAZ1wuOctMktaB0)

[8] https://reyestr.court.gov.ua/Review/90385050?fbclid=IwAR1eyYBq9UBFwKUsEJcrlkRINZs-O1_drLC4073IF1eie2qfAVMcG2Kduk

[9] [https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213443?](https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213443?fbclid=IwAR2aJUinLcZMpX3XOCAhPmcurEyFAyXpQfYTVUW7O7nklrhO09QsLXytyug)
[fbclid=IwAR2aJUinLcZMpX3XOCAhPmcurEyFAyXpQfYTVUW7O7nklrhO09QsLXytyug](https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213443?fbclid=IwAR2aJUinLcZMpX3XOCAhPmcurEyFAyXpQfYTVUW7O7nklrhO09QsLXytyug)

<

ПІДТРИМАТИ

ДОМАШНЄ
НАСИЛЬСТВО ТА
КАРАНТИН:
ПОГЛЯД
АДВОКАТКИ ТА
ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.
ВІДЕО

ДОМАШНЄ
НАСИЛЬСТВО ТА
КАРАНТИН:
ПОГЛЯД СУДДІ.
ВІДЕО

talk

learn

standards

процесуальне
інтерв'ю

CUSTODY RECORDS
FOR YOUR NEXT COURT PROCEEDING

ПРО НАС

РЕДАКЦІЙНА ПОЛІТИКА

ПІДПИСКА/ДАЙДЖЕСТ

ПОЛІТИКА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ

УМОВИ ПЕРЕДРУКУ

ЛИСТ В РЕДАКЦІЮ

ПІДТРИМАТИ

АВТОРАМ

LIQPAY» VISA

Публічна оферта

Всі права захищені © 2024 JustTalk